

FOKRÓL-FOKRA

Ahogy a semmi kisimítja
az agónia árkait,
miként a vidék hófúvás után
lecsillapúl, hazatalál,
valahogy úgy alakul, rendeződik
fokról-fokra ember és Isten,
pusztulás és születés párbeszéde.

Pilinszky János

HANGLEPEL (John Coltrane emlékére)

Úgy akarsz az
életet
is,

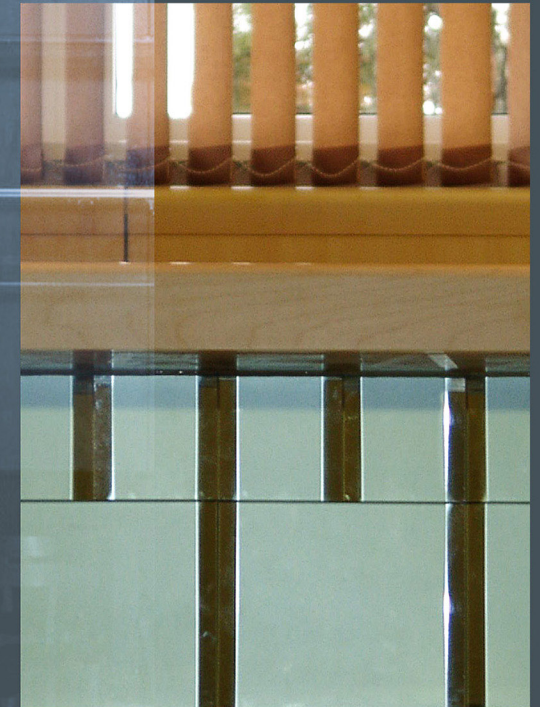
Ahogy ízzé-porrá
Tördled a
ritmust,
Porig alázkod az
időt.

De ki lesz a győztes?

1987

SZÉCSI ZOLTÁN DLA-ÉRTEKEZÉS

NAGYKORÚSÁG (Korszerű-e az építészet?)

Mestermű: Hallgatói Klub
3300. Eger, Leányka u. 4 - 6.

TÉZISEK

4

Az Építészet, mint önálló diszciplína látóköre, horizontja végtelenül kitágult: megismerésének, és magas szintű gyakorlásának a folyamata az emberi Megismerés autentikus formája, teljesség. Ez a teljesség térben és időben az építészet új „művészi” öntudatra ébredésének - vagyis, egyfelől a „korszerűség” újfajta értelmezésének, másfelől a „történetiséghez” kötődő identitása felismerésének - pillanatától válhat lehetségessé. Megfordítva: **az Építészet jelensége totális - a Természet közléseinek, valamint az Emberi kultúra és civilizáció megnyilvánulásainak egyik legtisztább kikristályosodása. Ez kategorikus erkölcsi parancsot ró az Építészre: munkásságával az épített, és a természetes világ közötti harmónia, szerves kapcsolat megteremtését kell szolgálnia.**

5

Az Építészet tanítható. Oktatása - az építészeti gondolat átplántálásának ügye - a szakma művelésének szuverén területe, amely egész jövője szempontjából kiemelt stratégiai jelentőséggel bír. A tanulás és a tanítás folyamatában nagy hangsúlyt kell helyezni az önálló, felelős gondolkodásra való nevelés elvére, az ezt elősegítő oktatói felfogás módszertanának érvényre juttatásával. A kortárs Építészet világának jelenségét a Jelenkor („civilizáció”) széleskörű megismerésének deduktív (tehát a kor általános jelenségeiből az egyedi jelenségek megismerése felé haladó) módszerével kell megközelítenünk. A tanulási folyamat szerves része azonban a történet („kultúra”) világának mélységi megértése és megismerése is. E kettős kritérium adja a megszerezhető, és az építészet gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges tudás mennyiségi és minőségi alapjait. Ezen ismeretek átadhatók, és megszerezhetők a hivatalos építészeti oktatás keretein belül, az oktatás szerkezetének, módszertanának tudatos és rendszeres felépítésével, a tantételek és diszciplínák e gondolat jegyében fogant folyamatos revíziójának, korrekciójának és aktualizálásának biztosítása mellett.

Budapest, 2007. október 30.

Szécsi Zoltán építész

Csak én bírok versemnek hőse lenni,
Első s utolsó mindenik dalomban,
A Mindenséget vágyom versbe venni,
De még magamnál tovább nem jutottam.

Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)

Miért a cím: „Nagykorúság”?

Ennek megválaszolására tegyünk három rövid kitérőt az analógiák világába.

-Elsősorban is, az Építészetet teszem vizsgálat tárgyává. Az Építészetet, amely az elmúlt évszázad, különösen, pedig a legutóbbi évtizedek során, óriási változásokon ment keresztül, amely változások által generált folyamatok napjainkban is, megállás nélkül, heves intenzitással zajlanak. Úgy vélem, hogy az építészet egész területére kiható, mély strukturális változások ezek, amelyek a Modern mozgalomban gyökereznek. Fölmerül a kérdés: a történelmi-társadalmi változások mozgásterében fejlődő, változó Építészet **ontológiai fejlődésében** milyen helyet foglal el ez az eddig még soha nem tapasztalt létállapot, és milyen sajátos tudatállapotot eredményezett annak ténye az Építészet jelenségében. Igaz lehet-e az a sejtésem, hogy a XX. század forradalmi változásai által generált sajátos létállapot legalább ennyire sajátos tudatállapotba – a „nagykorúság” állapotába juttatta az Építészetet, és annak gyakorló alanyát, az Építészt?

-Másodsorban, a metaforát folytatva, fölmerül a kérdés: megragadható, leírható-e ez a sajátos tudat- és létállapot? Hogyan reagál az építészet önreflexiója, képes-e egyáltalán érdemben reagálni erre a sajátos helyzetre? A kérdéskör átvezet az oktatás érzékeny, és nagy jelentőségű területére, amely - véleményem szerint - a szakma művelésének szuverén, kiemelt fontosságú területe: megtanulható és átadható-e, és ha igen, milyen kritériumok mentén az a tudásanyag, ami az építészet gyakorlásához elengedhetetlenül szükséges? Lényegét tekintve: mi ez a tudásanyag, amely szükséges, és elégséges feltételét jelentheti a szakma művelésének? Olyan terepre jutottunk, ahol felnőtt, épphogy csak a „nagykorúság” állapotát elérte, ezért önmön személyiségi-szocializációs fejlődésük talán a legérzékenyebb szakaszába belépett, önálló cselekvésre, döntéshozatalra kész egyének találkoznak (sokszor életükben először) az Építészet komplex világával.

-Harmadsorban, megállapítható: a tervező építészként a szakma élvonalában eltöltött, majd két évtizedet fölölő időintervallum - mennyiségét tekintve, és a modernkor emberének időérzékét, szocializációhoz kötődő időfelfogását alapul véve - formálisan megfeleltethető a tizennyolcadik életévhez kapcsolódó korszakhatárral, amit összefoglalva a nagykorúvá érés időpontjának szokás nevezni. És valóban: úgy érzem, hogy pályám elmúlt néhány évében bekövetkezett az a minőségi változás, amely adekvát megfelelője lehet az érettség e lelki - fizikai állapotának.

Apológia

Babits Mihály mottóként idézett versével nagyon rokon gondolatot pendít meg Prof. Dr. Meggyesi Tamás építész, urbanista, aki egy tanulmányában így fogalmaz: „Az építészetet soha nem a 'tudományos' kutatás, hanem maga az alkotó építész, és annak kritikai önreflexiója vitte előre.” (A külső tér. Fejezetek egy építészeti térelmélethez. Urbanisztikai füzetek, BME 2004.). Állítása igazságát magam is vallom, azzal mélyen egyetértek...

A kérdések, amelyeket értekezésemben fölteszek, és az azokra adott válaszaim egy szakmáját gyakorló építész nagyon szubjektív reflexiói e beláthatatlanul nagy, és bonyolult jelenség-halmaznak, az Építészeti komplex világának néhány, önkényesen kiragadott aspektusára, amikben tisztán látni a kortárs szemével nagyon nehéz. De hiszem és vallom, hogy a legbelülről fakadó kérdések, az egyedi, egyéni megközelítések és önreflexiók halmazának sokszínűsége hordozza magában azokat a válaszokat, de legalábbis azok csiráit, amelyekből a „nagy egész” tendenciái - sok-sok, az enyémhez hasonlóan nyitott dolgozat megszületésével, szakavatott ítések, szakírók, bölcsészek tollából - kirajzolódhatnak. Ez a hitvallás rimel a dr. Meggyesi Tamástól választott fenti idézetre. Az ő megközelítése is metsző pontossággal jelöli meg azt a vizsgálati módszert, amely, számomra, az Építészeti leginkább elfogadható és gyakorolható vizsgálati módszerét jelenti.

Az induktív vizsgálati módszer alkalmazása során a felkészült „kutató” az **egyed** jelenségek beható vizsgálatából jut el következtetéseivel az **általános** kategóriák szintjére.

Konklúzió

Dolgozatomban az Építészeti tárgyaival, és az azzal direkt kölcsönhatásba kerülő Emberrel: a praktizáló-tanító (az alkotó építész), és a tanulás-tanítás folyamatának alávetett (a jelölt) alannyal foglalkozom.

Vizsgálataim során konstatáltam, hogy gondolataim kifejtése kapcsán mondandóm, szinte mindig, az erkölcs témakörénél jutott egyfajta nyugvópontra. Ennek azonban, úgy gondolom, jó oka van: meglátásom szerint a Kortárs Építészeti, és a benne alkotó Építész számára korunkban - kimondva, kimondatlanul - az erkölcs, az erkölcsös alkotói magatartás kérdése megkerülhetetlen viszonyulási és viszonyítási pont lett - regionális, és nemzetközi hovatartozástól, és egyéni ars poeticától függetlenül. Az Építészeti a XX. század és a XXI. század fordulóján az építész számára alapjában etikai, semmint akár esztétikai, akár tudományos viszonyulást jelent a kultúra és a civilizáció, a Természet és az Emberi Jelenség korrelációjában. A világ jelenségeihez való erkölcsi viszonyulás, az etikus lét világlátásának tudatállapota, véleményem szerint, egy-egyértelmű megfeleltetése a „nagykorúság” létállapotának.

NAGYKORÚSÁG

(KORSZERŰ-E AZ ÉPÍTÉSZET?)

DLA DOLGOZAT-TÉZISEK

1

Az Építészeti, mint alkotási folyamat, és az Építészeti önálló diszciplínája, mint a vizsgálat tárgya egyaránt leírható az indukció vizsgálati módszerével. Az Építészeti önreflexiója, a szakmagyakorlás szémszögéből.

-Az Építészeti, mint alkotási folyamat.

Az építészeti megismerés a szubjektum szintjén megfelelő mennyiségű és -minőségű, tudás- és élményanyag meglétét feltételezi. Fokozott szerep, és ennek megfelelő súlyú teher hárul a felelősen gondolkodó, **erkölcsi alapállású, korszerű és történeti tudással egyaránt rendelkező** Építész, az „Architect doctus” személyiségére. Az alkotó építész **egyéni invenciójából és a feladat egyediségéből (tehát az „egyesből”)** kiindulva jut el szerzői művén keresztül az **építészeti kategóriáik (az „általános”)** rendszeréhez, tehát induktív módszerrel gondolkodik és alkot.

-Az Építészeti jelensége, mint a vizsgálat tárgya.

Az Építészeti világa nem regulázható hivatalos esztétikai dogmák, nem kanonizálható kötelező, kizárólagos érvényű formai keretek közé, egységes művészi világkép esztétika rendszerébe, amely alkalmas lehetne magának a jelenségnek a vizsgálatára. Az **alkotó építész munkásságából (az „egyediből”)** kiindulva lehet az **építészeti egészére (az „általánosra”)** vonatkozó megállapításokat és előrejelzéseket tenni, ami induktív vizsgálati módszert feltételez.

2

A XIX. század és a XX. század fordulóján - addigi történetének legjelentősebb fordulópontján - az építészeti eszmetörténetében olyan folyamatok indultak el, amelyek a kibontakozó XX. század folyamán teljesen új tudati állapotba, új érettség szintjére juttatták az építészeti világot. Ez az új érettségi fok a XIX. század eklektikájába torkolló „művészi kor” végérvényes lezárását, új esztétikai alapállású művészi korszak kezdetét, ezzel párhuzamosan **új művészeti-alkotói öntudat manifesztálódását** jelentette. Az építészeti önálló diszciplínája új horizontokat nyitott meg.

3

Az Építészeti **megismerési folyamata**, új tudati állapotában, csak a mindenkor Jelen **„KORSZERŰ”** megismeréséből indulhat ki, minél teljesebb, széleskörű **HORIZONTÁLIS** (tehát a Jelenre vonatkozó) ismeretek megszerzése által. Az elvi alapállású **KORSZERŰSÉG**, mint megismerési módszer gyakorlása, és alkalmazása az Építész munkája során szükséges, de önmagában nem elégséges feltétel: a **„TÖRTÉNETISÉG”** térhez és időhöz kötődő tudás- és tapasztalat anyagának **VERTIKÁLIS** (tehát mélységi) ismerete az elégséges feltétele a magas színvonalú és hiteles Építészeti, a magas színvonalú építészeti alkotás létrejöttének.